

Sygn. akt II DIZ 54/21

POSTANOWIENIE

Dnia 29 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Zubert

w sprawie prokurator Prokuratury Rejonowej w K. E. K. A.,
po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na posiedzeniu w dniu 29 lipca 2021 roku,
żądania sędziego Sądu Najwyższego Adama Rocha z 21 lipca 2021 roku
w przedmiocie wyłączenia od udziału w rozpoznawaniu sprawy o sygn. II DIZ
54/21,
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. a contrario w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. w zw. z art. 135
§ 14 i art. 171 pkt 1 ustawy z 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze

postanowił:

nie uwzględnić żądania sędziego Sądu Najwyższego Adama
Rocha o wyłączenie od rozpoznania sprawy o sygn. akt II DIZ 54/21,
w przedmiocie zażalenia pełnomocnika wnioskodawcy na uchwałę
Sądu Najwyższego z 11 czerwca 2021 roku, sygn. I DI 26/21
o odmowie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej
prokurator Prokuratury Rejonowej w K. E. K. A..

UZASADNIENIE

Sygn. akt II DIZ 54/21

Uchwałą z 11 czerwca 2021 roku, sygn. akt I DI 26/21, Sąd Najwyższy
odmówił zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokurator
Prokuratury Rejonowej w K. E. K. A. za przestępstwo z art. 231 § 1 k.k.

Zażalenie na powyższe rozstrzygnięcie złożył adw. W. J.
- pełnomocnik wnioskodawcy H. K., który zaskarżył uchwałę

w całości, wnosząc o jej zmianę poprzez wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokurator E. K. A.

Zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej z 19 lipca 2021 r. sprawa dotycząca rozpoznania wskazanego zażalenia została zarejestrowana w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego pod sygn. II DIZ 54/21, zaś do jej rozpoznania wyznaczono jako sprawozdawcę sędziego Sądu Najwyższego Adama Rocha.

W pisemnym oświadczeniu z 21 lipca 2021 roku sędzia Sądu Najwyższego Adam Roch wskazał, iż uczestniczył przynajmniej w jednym z posiedzeń przed Sądem Apelacyjnym w (...) w przedmiocie przedłużenia tymczasowego aresztowania w stosunku do H. K., przy czym w czasie prowadzenia przeciwko niemu śledztwa w Prokuraturze Okręgowej w K., w latach 2011-2016, wykonywał swoje obowiązki prokuratorskie w Wydziale Postępowania Sądowego Prokuratury Apelacyjnej w (...). Sędzia Sądu Najwyższego Adam Roch podkreślił nadto, iż w latach 2016-2018, pełniąc funkcję Zastępcy Prokuratora Regionalnego w K., nadzorował także inne śledztwa dotyczące H. K. i zapoznawał się z szeregiem skarg oraz zawiadomień składanych przez wymienionego do prokuratury. Zdaniem sędziego Adama Rocha powyższe okoliczności mogą wywołać tak u uczestników tego postępowania, jak i innych obiektywnych jego obserwatorów, uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności, wobec czego winny zostać poddane ocenie w kontekście istnienia podstaw do jego ewentualnego wyłączenia od orzekania w niniejszej sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Analiza okoliczności przytoczonych w oświadczeniu sędziego Sądu Najwyższego Adama Rocha wykazała, iż nie stanowią one wystarczającej przesłanki do wyłączenia go od udziału w sprawie dotyczącej rozpoznania zażalenia pełnomocnika wnioskodawcy na uchwałę sądu dyscyplinarnego I instancji w przedmiocie odmowy zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokurator E. K. A.

Żądanie w przedmiocie wyłączenia ze składu orzekającego sędziego Adam Roch sformułował na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k. Zaznaczyć w tym miejscu wypada, iż sędzia wyznaczony do rozpoznania danej sprawy niewątpliwie powinien powiadomić o okoliczności, która mogłaby uzasadniać jego wyłączenie na wniosek strony i stanowić podstawę ewentualnego zarzutu dotyczącego braku bezstronności przy rozpoznawaniu sprawy. Podkreślić jednak należy, że końcowa ocena czy konkretna okoliczność stanowi podstawę wyłączenia, nie należy do informującego o jej istnieniu sędziego, lecz do weryfikującego jego oświadczenie sądu, który w trybie określonym w przepisie art. 42 k.p.k. dokonuje obiektywnej kontroli zasadności żądania sędziego w konkretnym układzie faktycznym (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2011 roku, sygn. akt V KK 386/10, LEX nr 846185, wyrok Sądu Najwyższego z 29 lutego 2016 roku, sygn. akt SNO 82/15, LEX nr 2023791). Wyłączenie z mocy prawa od udziału w sprawie następuje natomiast jedynie w sytuacji wystąpienia okoliczności określonych w art. 40 k.p.k.

Zwrócić w tym miejscu należy uwagę, iż żądanie sędziego nie stanowi stricte wniosku o jego wyłączenie, gdyż kodeks postępowania karnego czynności te określa odmiennie. Powyższe rozumieć należy bowiem jako oświadczenie wiedzy o podstawie wyłączenia z art. 41 § 1 k.p.k. (zob. D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2021, art. 42.).

Zgodnie z treścią art. 41 § 1 k.p.k. - znajdującego pełne zastosowanie w postępowaniu immunitetowym dotyczącym prokuratorów na podstawie art. 135 § 14 oraz art. 171 ust. 1 ustawy z 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze - sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, która mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Według natomiast art. 42 § 1 k.p.k. wyłączenie następuje na żądanie sędziego, z urzędu albo na wniosek strony, przy czym sądem właściwym do orzekania w kwestii wyłączenia sędziego jest sąd, który rozpoznaje daną sprawę (art. 42 § 4 k.p.k.).

W orzecznictwie podkreśla się, iż powołana uprzednio wątpliwość nie może być jedynie hipotetyczna, lecz nosić cechy realnej i konkretnej, a nadto „istnieć obiektywnie i poddawać się zewnętrznej weryfikacji oraz ocenie, a nie być tylko subiektywnym przekonaniem określonej osoby” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2012 r., III KK 214/11, OSNKW 2012/4/4). Za podstawę do wyłączenia sędziego uznaje się przy tym każdą uprawdopodobnioną okoliczność mogąca wywołać tę wątpliwość, tj. zarówno wynikającą ze sfery życia prywatnego, jak również ze sfery urzędowej (zob. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 24 kwietnia 2007 roku, sygn. II AKo 111/07, LEX nr 281643) oraz „trwałe powiązania sędziego ze stroną albo jej pełnomocnikiem typu przyjaźń, wrogość, zbieżność lub rozbieżność interesów”, przy czym „sporadyczne kontakty na linii stricte zawodowej nie powodują konieczności wyłączenia sędziego” (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 25 lutego 2015 r., III KK 351/14, LEX nr 1665591).

Wymóg bezstronności sędziego należy rozumieć zarówno w aspekcie „braku przejawów subiektywnej stronniczości sędziego lub jego osobistych uprzedzeń”, jak i „konieczności obiektywnej bezstronności sądu, który winien dawać wystarczające gwarancje, by wykluczyć wszelkie uprawnione wątpliwości w tej mierze” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 stycznia 2018 roku, sygn. akt III KK 244/17, LEX nr 2433068). Jednocześnie w judykaturze akcentowana jest konieczność zróżnicowania obiektywnej bezstronności sędziego i jego bezstronności w odbiorze zewnętrznym, przy czym „co do odbioru zewnętrznego z reguły odwołać się można do oceny sytuacji dokonanej przez hipotetycznego, przeciętnie wykształconego, poprawnie logicznie myślącego członka społeczeństwa, który nie jest osobiście zainteresowany wynikiem procesu”, eliminując „wszystkie te sytuacje, w których wątpliwości wobec bezstronności byłyby pochapne lub nieprawdziwe i łatwo można byłoby tego dowieść” (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 8 stycznia 2009 r., III KK 257/08, LEX nr 532400).

W złożonym oświadczeniu sędziego Sądu Najwyższego Adam Roch wskazał na konieczność oceny, czy podjęte przez niego w przeszłości czynności prokuratorskie w sprawach dotyczących H. K., będącego w niniejszej sprawie wnioskodawcą, mogą wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności

w postępowaniu prowadzonym pod sygn. akt II DIZ 54/21. Jako okoliczności mogące uzasadniać wyłączenie go ze składu orzekającego przytoczył udział w charakterze oskarżyciela publicznego (prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w (...)) w co najmniej jednym z posiedzeń przed Sądem Apelacyjnym w (...) w przedmiocie przedłużenia tymczasowego aresztowania w stosunku do H. K., nadzorowanie innych dotyczących go śledztw oraz zapoznawanie się z szeregiem skarg i zawiadomień składanych przez niego do prokuratury. Sędzia Adam Roch zaznaczył jednocześnie, iż wskazane przez niego okoliczności „mogą wywołać tak u uczestników tego postępowania, jak i innych obiektywnych jego obserwatorów, uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności”, przy czym sam w stosunku do siebie nie sformułował obawy istnienia wewnętrznej stronniczości.

W ocenie Sądu Najwyższego okoliczności przedstawione w oświadczeniu sędziego Adama Rocha nie wskazują na to, iż mogą one wzbudzić u przeciętnego i rozsądnie rozumującego obserwatora procesu uzasadnioną wątpliwość co do istnienia w niniejszej sprawie kierunkowego nastawienia sędziego, czy to do stron, czy też do przedmiotu postępowania.

Złożone przez sędziego oświadczenie, mające de facto charakter informacji co do okoliczności odnoszących się do stronniczości zewnętrznej, nie zawiera w swej treści przywołania takich faktów, które uzasadniałyby jego wyłączenie od rozpoznania niniejszej sprawy. Nie sposób bowiem uznać, iż bezstronność sędziego Sądu Najwyższego Adama Rocha podważa już sam fakt, iż w przeszłości podejmował jako prokurator czynności służbowe w sprawach dotyczących wnioskodawcy H. K.. W żadnym stopniu nie przesądza to bowiem o tym, że sędzia w kontekście niniejszej sprawy wypracował już z góry określony pogląd lub ma krytyczny stosunek do wnioskodawcy. Zaakcentować w tym miejscu należy, iż „sam fakt, że biorący udział w sprawie sędzia, który pełniąc niegdyś obowiązki prokuratora oskarżał oskarżonego w innej sprawie, podobnie jak i sam jedynie fakt rozstrzygnięcia zupełnie innej sprawy oskarżonego przez tego samego sędziego nie stanowią okoliczności powodujących wątpliwość co do bezstronności tego sędziego w aktualnie prowadzonym postępowaniu” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 lipca 2001 r., II KKN 538/98, LEX nr 48897).

Nie wzbudza również obaw co do obiektywizmu sędziego okoliczność, że uczestniczył on w posiedzeniu w przedmiocie przedłużenia tymczasowego aresztowania wobec H. K.. W judykaturze podkreśla się bowiem, iż sam udział w sprawie sędziego, który brał udział w wydaniu postanowienia o tymczasowym aresztowaniu w postępowaniu przygotowawczym, nie stwarza uzasadnionej wątpliwości co do jego bezstronności i nie stanowi okoliczności na podstawie której sędzia powinien zostać wyłączony w trybie art. 41 § 1 k.p.k. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2003 r., III KKN 400/01, LEX nr 75380). Podstawa do wyłączenia sędziego istniałaby natomiast w sytuacji, gdy „brałby on udział w jakimkolwiek stadium postępowania karnego w kwestii tymczasowego aresztowania określonej osoby i zostałyby wyznaczony do rozstrzygania wniosku o odszkodowanie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe jej aresztowanie” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 marca 1979 r., LEX nr 19538 II KZ 25/79; uchwała Sądu Najwyższego z 6 kwietnia 1989 r., WZP 1/89, LEX nr 20350). Powyższa sytuacja procesowa nie ma natomiast miejsca w niniejszej sprawie, gdyż zażalenie pełnomocnika H. K. dotyczy postępowania w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokurator objętej wnioskiem.

Oceniana zatem obiektywnie okoliczność pełnienia obowiązków prokuratorskich przez sędziego Sądu Najwyższego Adama Rocha w sprawach dotyczących H. K. nie stanowi ze swej istoty uprawdopodobnionej okoliczności determinującej stwierdzenie uzasadnionych wątpliwości co do jego bezstronności. W niniejszej sprawie nie sposób dostrzec przejawów subiektywnej stronniczości sędziego, jak również brak jest podstaw do uznania, iż istota wcześniejszych rozstrzygnięć czy też charakter kontaktów z H. K.- w relacji z przedmiotem rozstrzygania w niniejszej sprawie - stwarzają zagrożenie dla bezstronności orzekania lub mogą takie wrażenie wywołać w odbiorze zewnętrznym.

W świetle powyższych rozważań Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, iż okoliczność wskazane w oświadczeniu sędziego Sądu Najwyższego Adama Rocha nie odpowiadają przesłankom wskazanym w art. 41 § 1 k.p.k.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.